

Fiskální politika

- prostřednictvím fiskální (**rozpočtové**) politiky státu veřejná správa ovlivňuje vývoj ekonomiky s cílem:
- napomoci **utlumit negativní dopady** vyplývající z průběhu **hospodářského cyklu**
- přispět k růstu ekonomiky při **nízké míře inflace** a **vysoké zaměstnanosti**
- **eliminovat** neúměrné **negativní důsledky působení tržního mechanismu** na ekonomické subjekty

Nástroje fiskální politiky

- **vestavěné stabilizátory** působí trvale, automaticky a bez ohledu na konkrétní opatření hospodářské politiky nebo na vůli vlády
- stabilní daňová soustava
- pojistné sociálního zabezpečení
- garantovaný výkup zemědělské produkce

- **diskrétní (nespojité) zásahy** jsou podstatné změny hospodářské politiky dané země

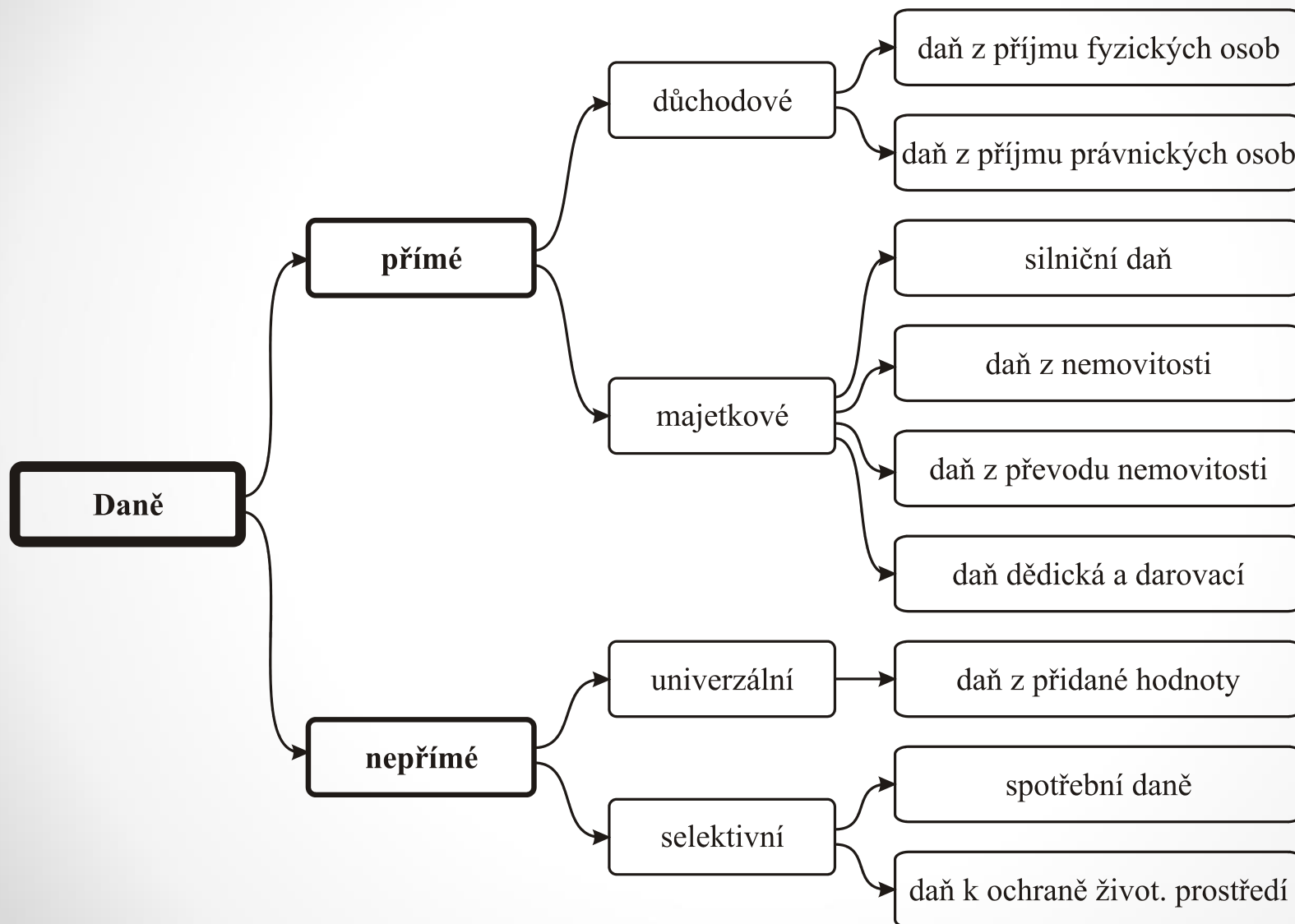
Funkce státního rozpočtu

- **alokační** – souvisí s poskytováním produktů obyvatelstvu mimo tržní mechanismus (např. vzdělání, zdravotní péče, vojenská obrana, bezpečnost apod.)
- **redistribuční** – cílem je zmírnit sociální nerovnosti mezi obyvatelstvem (daně → transfery)
- **stabilizační** – vede k utlumování cyklického vývoje ekonomiky, ke zmírnění důsledků tržního vývoje

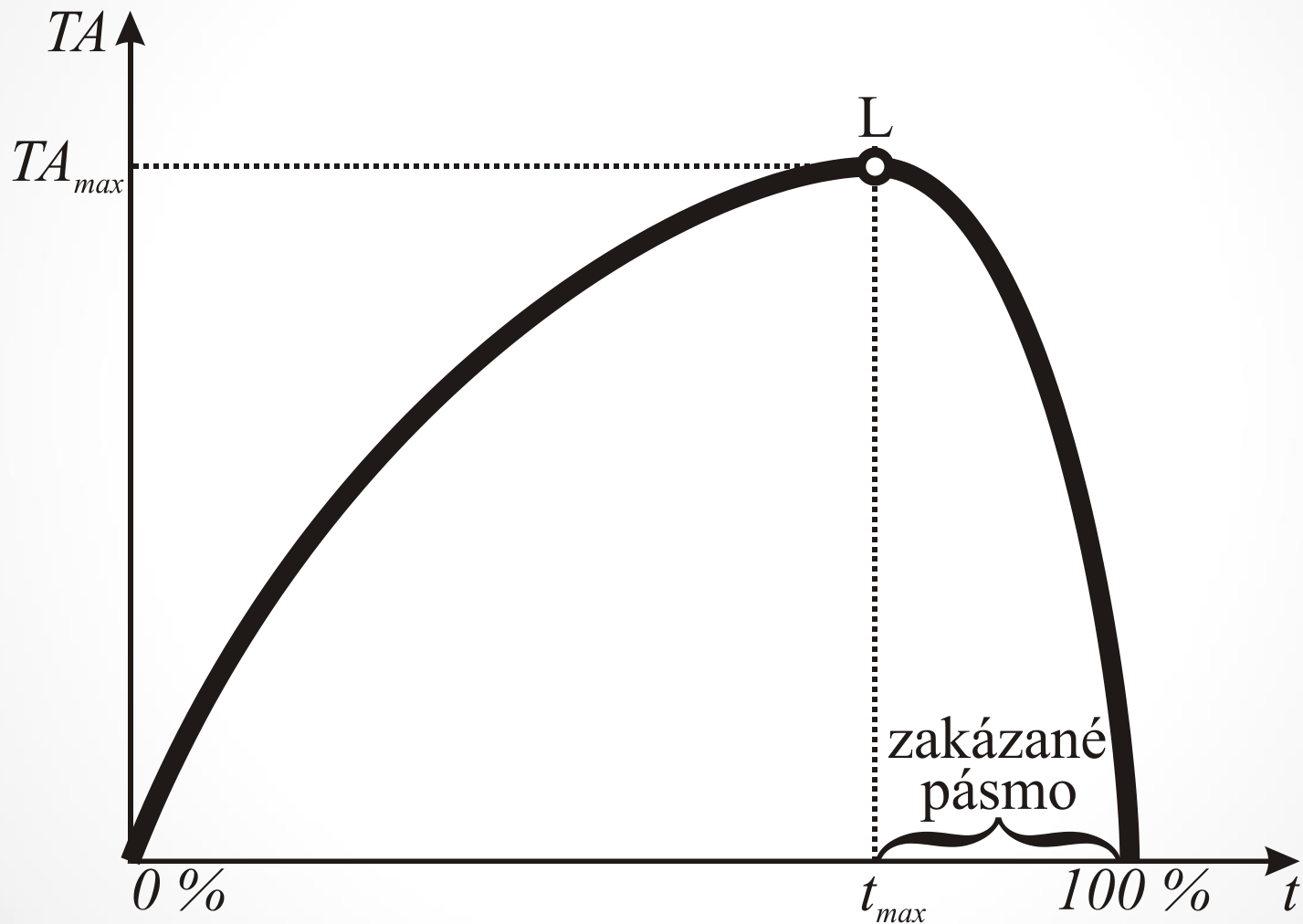
Příjmy státního rozpočtu

- daně → **přímé**
→ **nepřímé**
- v ČR pojistné na **sociální zabezpečení**, pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- pojistné na **všeobecné zdravotní pojištění**
- **místní poplatky** ukládané na úrovni měst a obcí mající charakter daní jako např. poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze psů, z provozování výherních hracích automatů

Daňová soustava ČR

Lafferova křivka

Výdaje státního rozpočtu

- **veřejná spotřeba domácností** (starobní důchody, podpora v nezaměstnanosti, státní vyrovnávací příspěvek apod.)
- **dotace odvětvím služeb pro domácnosti** (školství, zdravotnictví, kultura apod.)
- **veřejná spotřeba státu** (státní správa, obrana a bezpečnost, státní investice)
- **transferové platby TR**
- **vládní nákupy zboží a služeb G**

Státní rozpočet ČR

Státní rozpočet České republiky od roku 2008 (miliardy Kč)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Plánované příjmy	1114	1022	1044	1084,7	1080,76	1099,31	1118,46	1181	1249,3
Plánované výdaje	1152,1	1185	1179	1189,7	1180,76	1211,31	1218,46	1251	1309,3
Plánovaná bilance	-38,1	-163	-135	-105	-100	-112	-100	-70	-60

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skutečné příjmy	974,8	1000,38	1012,76	1051,39	1091,86	1133,82	1234,52	1281,62	1273,6
Skutečné výdaje	1167	1156,79	1155,53	1152,39	1173,13	1211,60	1297,32	1219,84	1279,8
Skutečná bilance	-192,2	-156,42	-142,77	-101,00	-81,26	-77,78	-62,80	61,77	-6,2

Saldo státního rozpočtu

$$BS = \sum PŘÍJMY - \sum VÝDAJE = TA - (TR + G) = Ta + t \cdot Y - TR - G$$

- Schodkový (deficitní) státní rozpočet
- Přebytkový státní rozpočet
- Vyrovnaný státní rozpočet

Skutečné, strukturální a cyklické saldo rozpočtu

- **skutečné** saldo

$$BS = T_a + tY - TR - G$$

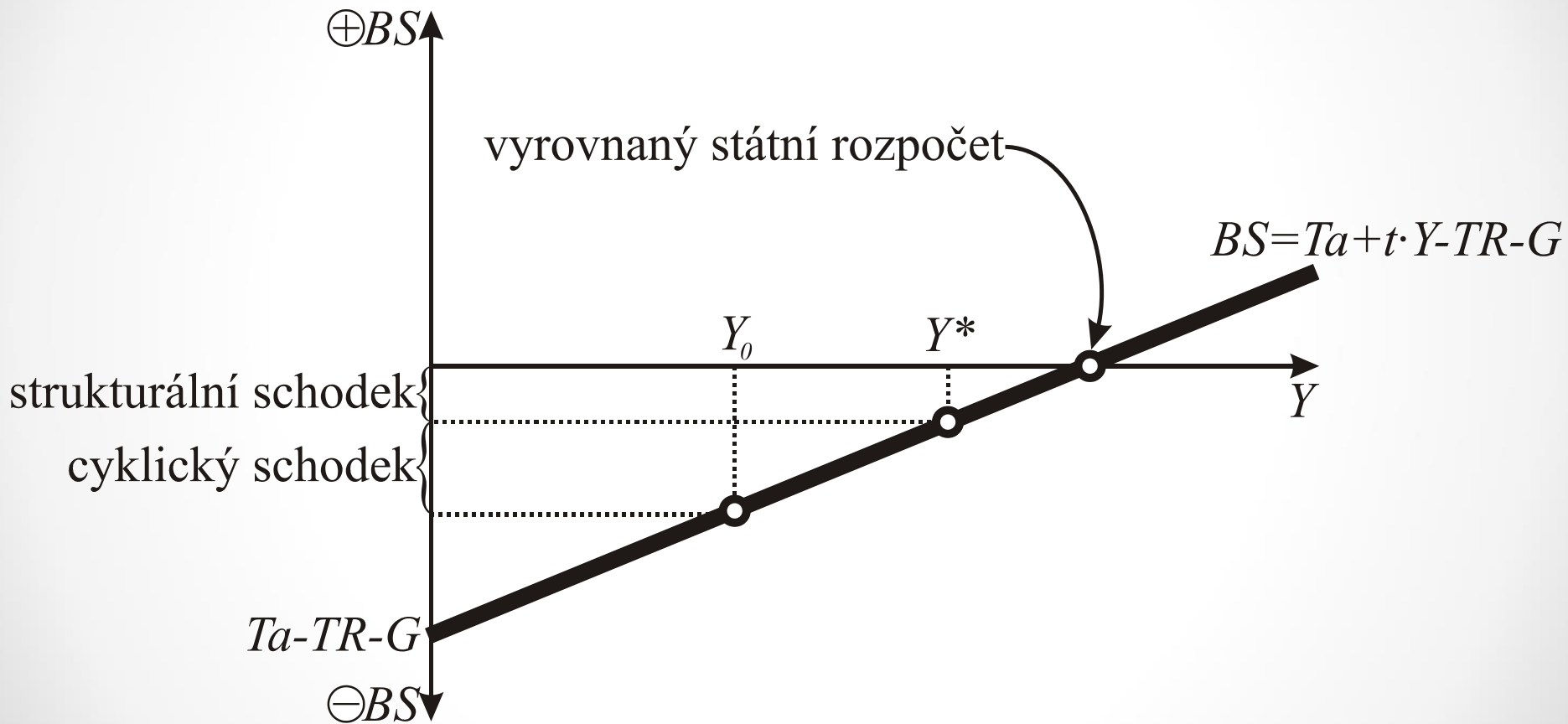
- **strukturální** saldo

$$BS^* = T_a + tY^* - TR - G$$

- **cyklické** saldo = skutečné saldo – strukturální saldo

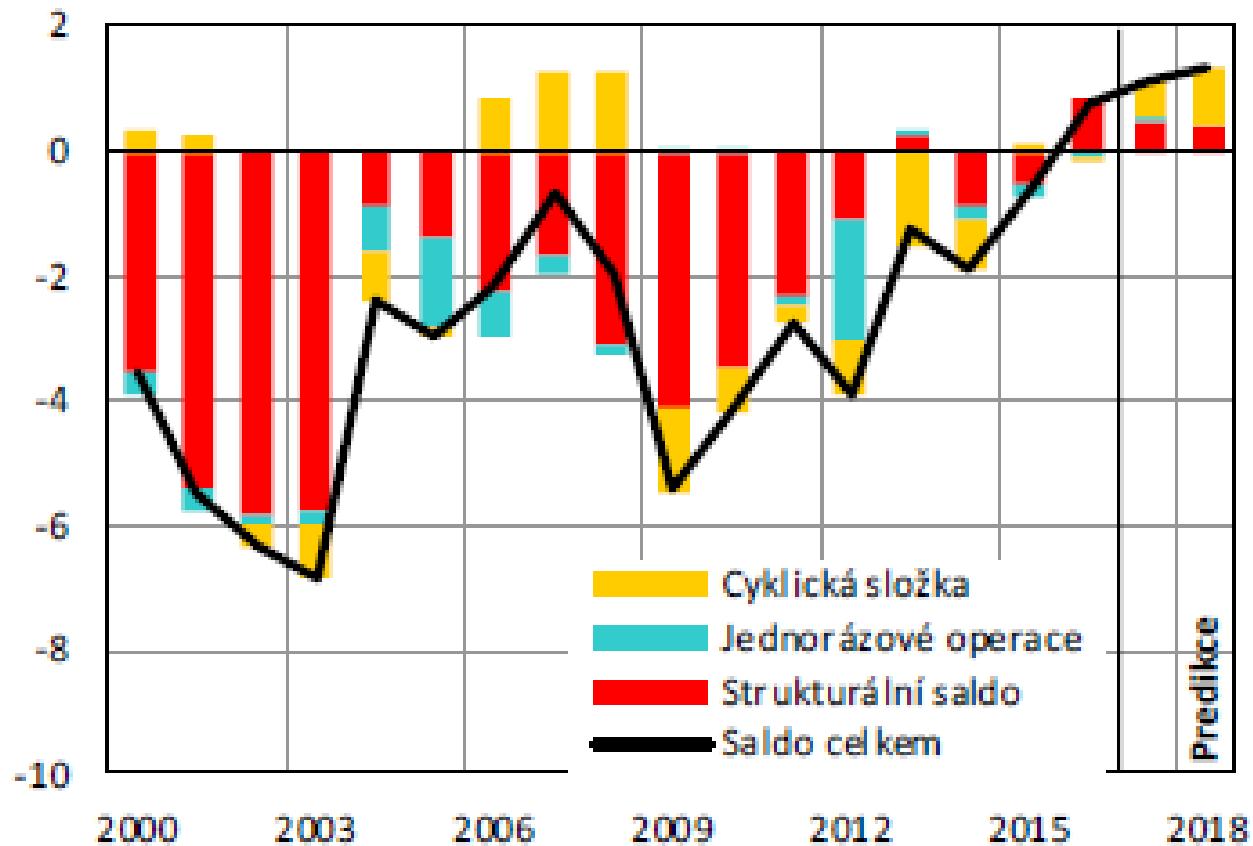
Strukturální a cyklické saldo státního rozpočtu

Fiskální saldo

MFČR, Makroekonomická predikce 1/2018

v % HDP

Zdroj: ČSÚ. Výpočty MF ČR.

Vývoj salda státního rozpočtu a dluhu

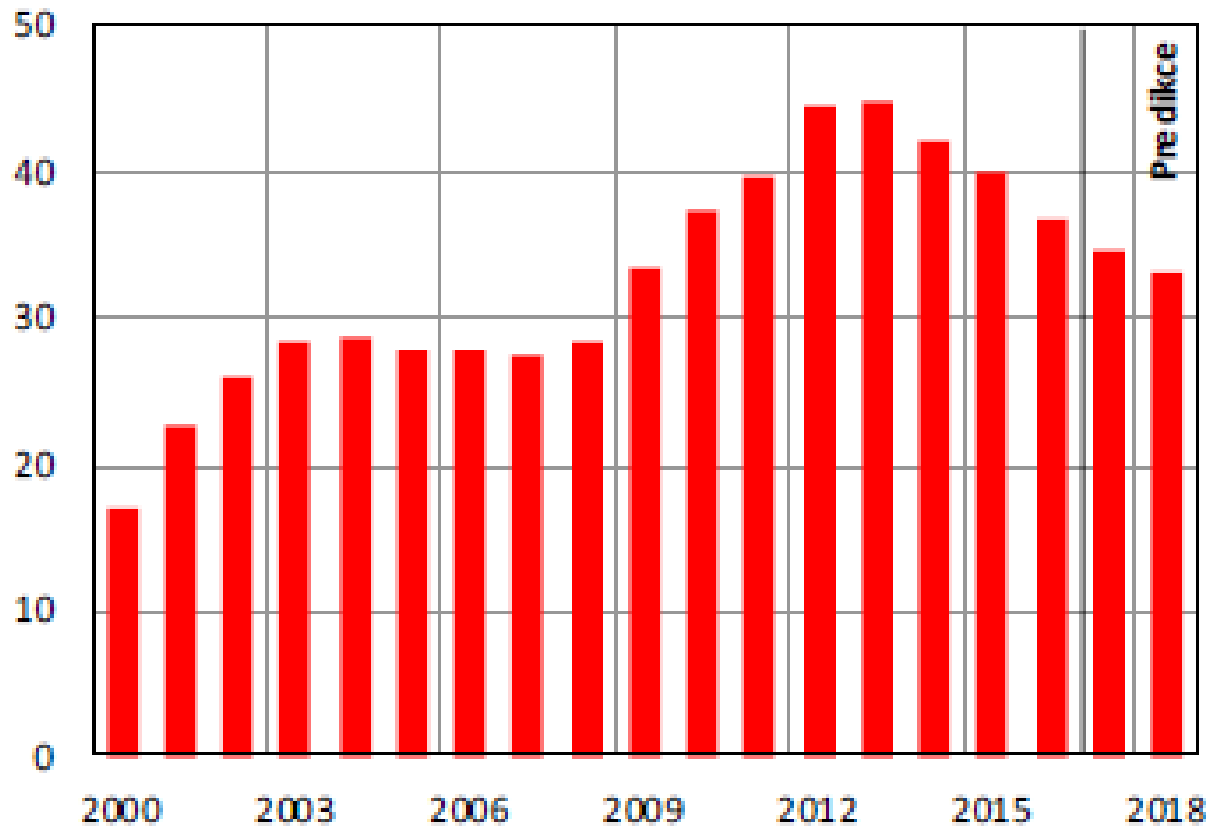
MFČR, Makroekonomická predikce 1/2018

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
										<i>Odhad</i>	<i>Predikce</i>
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-5,5	-4,2	-2,7	-3,9	-1,2	-1,9	-0,6	0,7	1,1	1,3
	<i>mld. Kč</i>	-214	-166	-110	-160	-51	-83	-29	35	57	71
Cyklická složka salda	% HDP	-1,4	-0,7	-0,3	-0,9	-1,5	-0,8	0,1	0,0	0,6	0,9
Cyklicky očištěné saldo	% HDP	-4,1	-3,5	-2,5	-3,0	0,3	-1,1	-0,7	0,7	0,5	0,4
Jednorázové a jiné přechodné operace ¹⁾	% HDP	0,0	0,0	-0,1	-2,0	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Strukturální saldo	% HDP	-4,1	-3,5	-2,4	-1,1	0,3	-0,9	-0,5	0,8	0,5	0,4
Fiskální úsilí ²⁾	<i>p. b.</i>	-1,0	0,6	1,2	1,3	1,3	-1,2	0,4	1,3	-0,3	-0,1
Úroky	% HDP	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,1	0,9	0,8	0,7
Primární saldo	% HDP	-4,2	-2,9	-1,4	-2,5	0,1	-0,6	0,4	1,7	1,9	2,1
Primární cyklicky očištěné saldo	% HDP	-2,9	-2,2	-1,1	-1,6	1,6	0,2	0,3	1,7	1,3	1,2
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	33,6	37,4	39,8	44,5	44,9	42,2	40,0	36,8	34,6	33,1
	<i>mld. Kč</i>	1 319	1 480	1 606	1 805	1 840	1 819	1 836	1 755	1 743	1 754
Změna dluhové kvóty	<i>p. b.</i>	5,3	3,8	2,5	4,6	0,4	-2,7	-2,2	-3,2	-2,2	-1,5

Vládní dluh ČR

MFČR, Makroekonomická predikce 1/2018

v % HDP

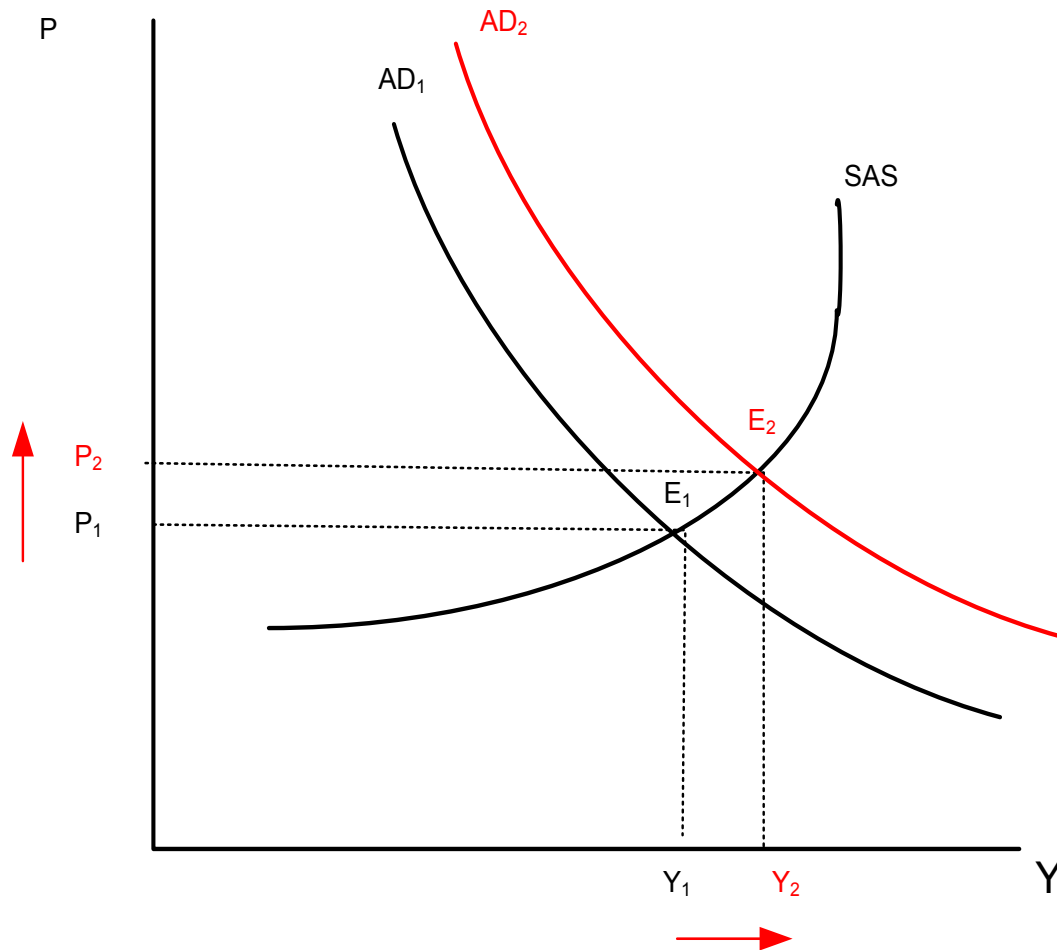

Zdroj: ČSÚ. Výpočty MF ČR.

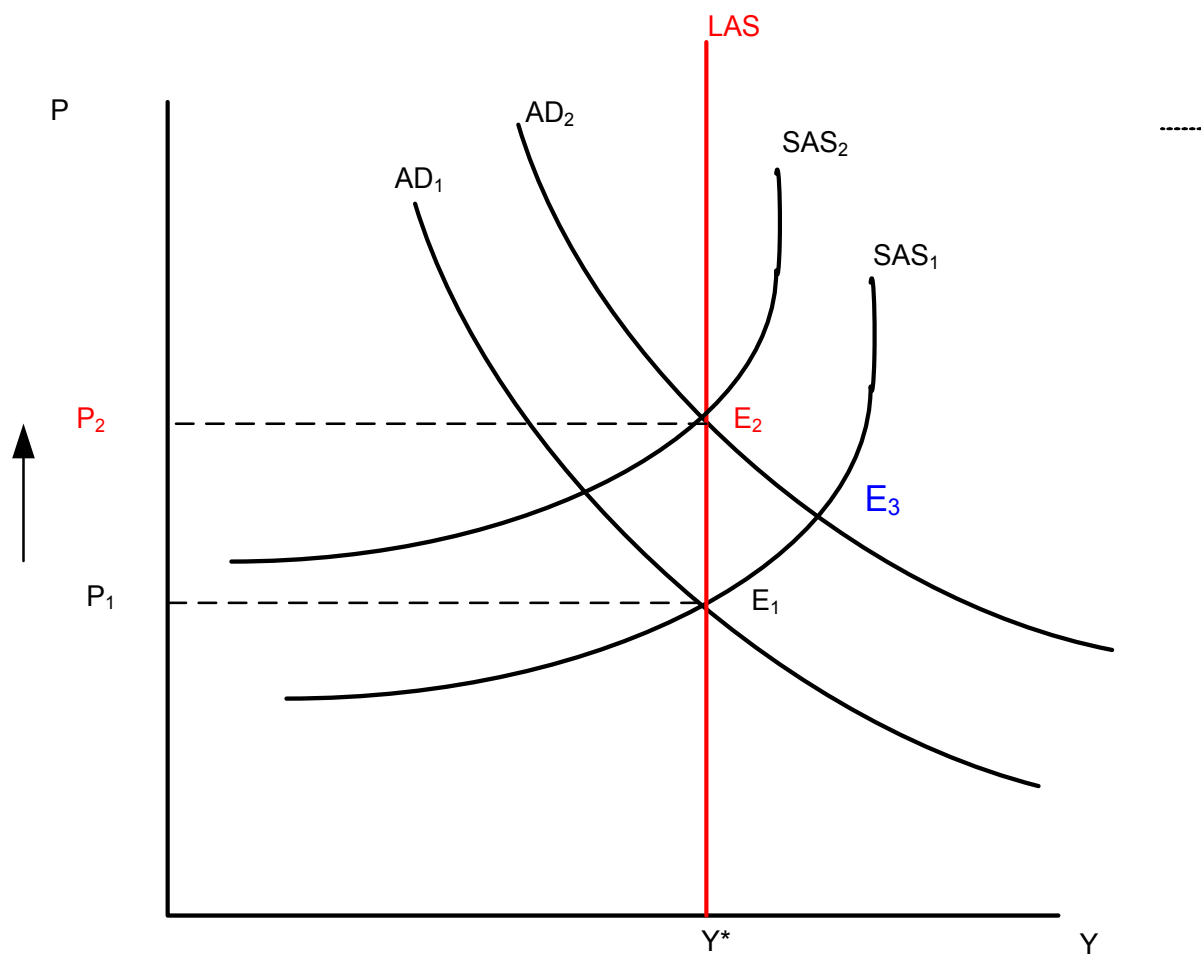
Fiskální politika v modelu AD-AS

- **Expanzivní**
 - krátké období
 - dlouhé období
- **Restriktivní**
 - krátké období
 - dlouhé období

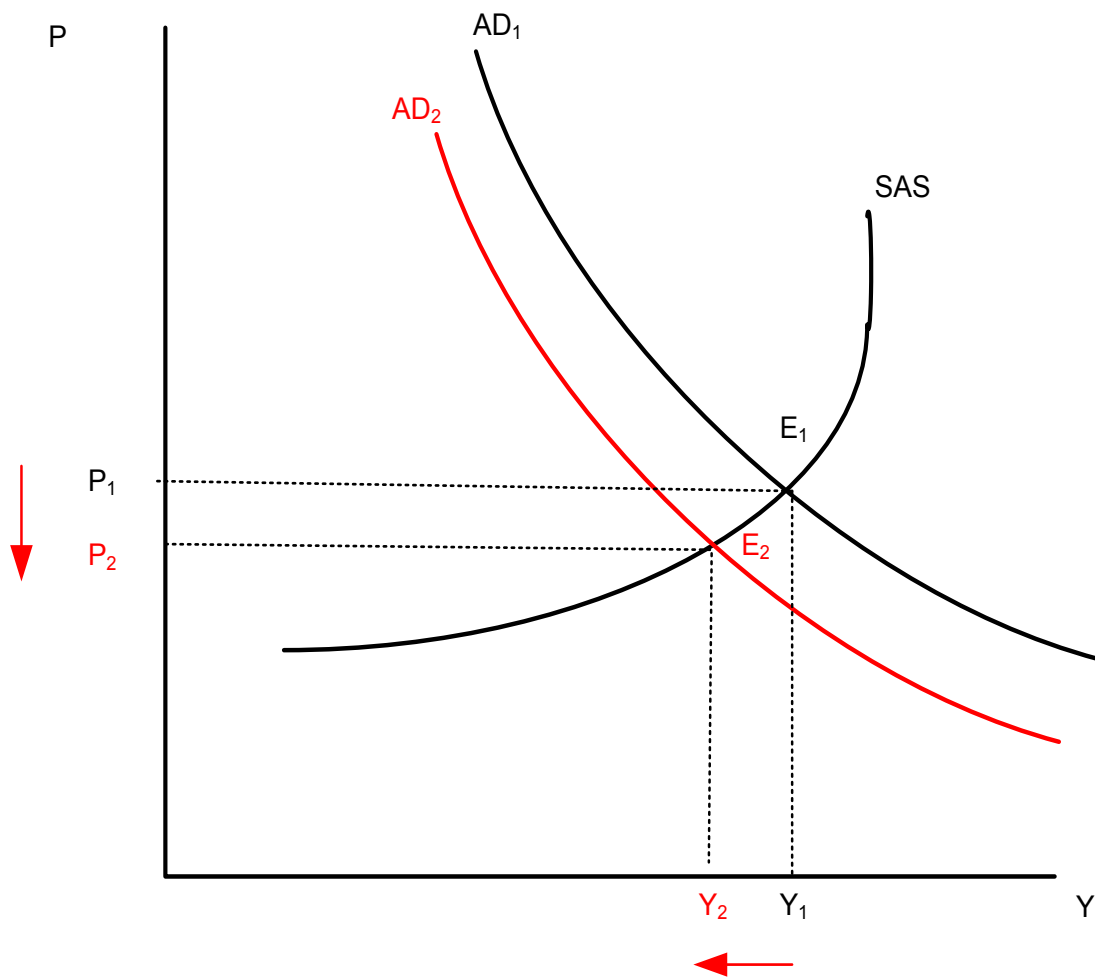
Expanzivní fiskální politika krátké období

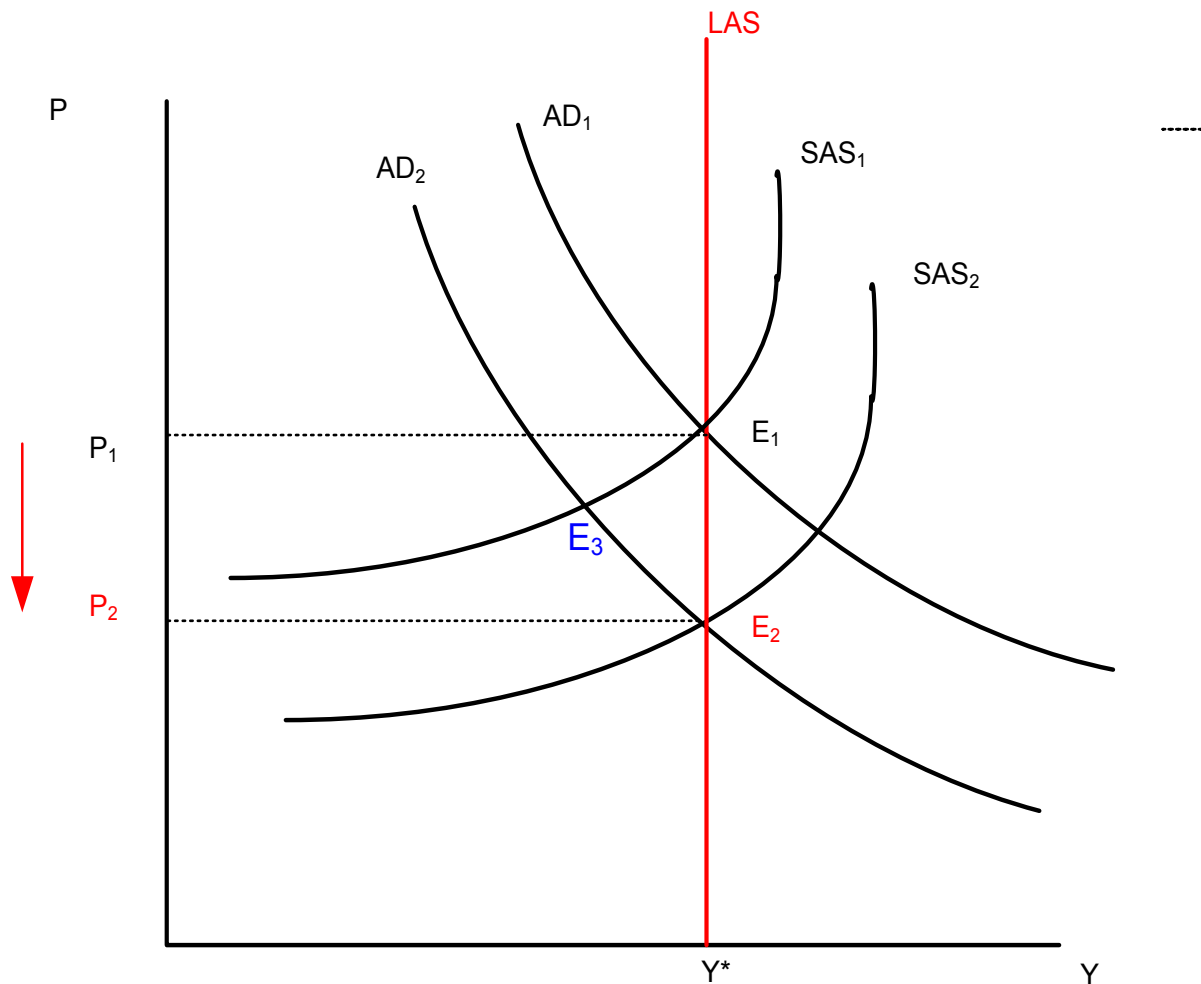
Expanzivní fiskální politika dlouhé období

Restriktivní fiskální politika krátké období

Restriktivní fiskální politika dlouhé období

Problémy fiskální politiky

- **časové zpoždění**
- **vytěsňovací efekt** (FEX $\rightarrow \uparrow i \rightarrow \downarrow \text{Investic}$)